SADDHARMA

Tijdschrift over boeddhisme

December 1985

In dit nummer:

SADDHARMA - de Goede Leer - is het orgaan van de Stichting Vrienden van het Boeddhisme. Het blad verschijnt viermaal per jaar. Losse nummers: f. 3,--.

Redactie: I. den Boer, Storm van 's-Gravesandeweg 75, 2242 JD Wassenaar.

De Stichting Vrienden van het Boeddhisme is sinds 15 december 1978 de voortzetting van de Stichting Nederlands Boeddhistisch Centrum die werd opgericht op 8 november 1967. De stichting is:

— een ontmoetingsplaats voor alle vrienden van het boeddhisme;
— niet gebonden aan een boeddhistische school of groepering; de verschillende richtingen die het boeddhisme kent, komen in haar publikaties en op haar bijeenkomsten aan het woord;
— geen religieus genootschap in de engere zin van het woord.

De Stichting Vrienden van het Boeddhisme wil diegenen verenigen - welke levensovertuiging of welk geloof zij ook aanhangen - die op enigerlei wijze belangstellen in het boeddhisme of zich daarbij betrokken voelen. Zij zijn als begunstigers van harte welkom.

Begunstigers ontvangen het tijdschrift Saddharma en brochures over onderwerpen die in het kader van het boeddhisme van belang zijn en die onder auspiciën van de stichting worden uitgegeven; zij hebben het recht deel te nemen aan de landelijke lente- en herfstbijeenkomsten.

Tevens wil de stichting, onder meer door het in stand houden van een bibliotheek, fungeren als documentatiecentrum over het boeddhisme ten behoeve van begunstigers en andere belangstellenden.

Secretariaat: W.J. Roscam Abbing, Eperweg 49-18, 8072 DA Nunspeet.

Min. donatie 1986: f. 30,--. (Echtpaar f. 40,--, stud. f. 20,--).
Postgiro no. 1520022 t.n.v. penningmeester stichting Vrienden van het Boeddhisme, Nijmegen.

Brochures die nog verkrijgbaar zijn:
Grondbeginselen van het boeddhisme, door Tonny Kurpershoek-Scherft,
Natuurbehoud en mileubeheer: metta en karuna, door Victor Westhoff,
Inzicht en uitzicht, twee opstellen over Zen, door Leo Boer,
Boeddhisme en psychologie, door Rob Janssen,
Oosterse meditatie en westerse psychotherapie, door Ada Herpst.
Prijs (incl. porto) f. 5,-- per exemplaar.

Tevens verkrijgbaar: het insigne 'Wiel van de Leer', met het woord Dharma, verguld.
Prijs (incl. porto) f. 17,50.

Bestellingen gelieve men te richten aan het secretariaat. Vermeldt s.v.p. duidelijk de titel van de gewenste brochure.

SADDHARMA

Jaargang 17, no. 4 December 1985

REDACTIONEEL

HET HART VAN DE BUDDHA-DHARMA

In de Leerrede van de drievoudige kennis, waarvan de vertaling in dit nummer van Saddharma wordt besloten, onderwijst de Boeddha zijn leer op een manier die 2500 jaar geleden in India, in het gebied van de Ganges, gebruikelijk was. Hij spreekt tot de jongeling Vāseṭṭha in tweeërlei opzicht de taal van die tijd. Hoe goed zijn woorden ook worden vertaald, d.w.z. overgebracht in hedendaags Nederlands, de vorm waarin zijn leerrede gegoten is, is vreemd aan onze cultuur. Het is merkwaardig te lezen dat de Boeddha spreekt over een monnik die een deugdzaam leven wil leiden en zich daarom onhoudt van geweldpleging, ja, zelfs "stok en zwaard" neerlegt. Ons klinkt het vreemd in de oren als wordt gesproken over de Boeddha als leraar, niet alleen van mensen, maar ook van goden, een leraar die de weg wijst naar de Brahmā-wereld. De leer is in deze vorm "gedateerd".

De kern van zijn leer, en daar gaat het om, is echter fundamenteel menselijk en daardoor van alle tijden. Men leze de opsomming van de vijf hindernissen om tot het juiste inzicht te komen: wereldse begeerten, agressie en toorn, traagheid en verstarring, ongedurigheid en zorgelijkheid, twijfel. In 2500 jaar is hierin niets veranderd. Dit herkennen wij maar al te goed.

Evenzeer van alle tijden is de weg tot het inzicht, die de Boeddha in zijn leerrede aanwijst: de weg van de meditatie. In onze eeuw schreef Lama Govinda, die begin van dit jaar overleed, dat de Buddha-Dharma zonder meditatie is als een lichaam zonder leven: een lijk. Of zoals Han de Wit zei op de Herfstbijeenkomst van de Vrienden van het Boeddhisme (zie de tekst van zijn inleiding in dit nummer): "Meditatie is het hart van de boeddhistische traditie."

Daarom ook wordt tijdens de cursus van het Boeddhistisch Leerhuis grote nadruk gelegd op de praktijk van de meditatie. In het tweede cursusjaar, dat in februari begint, wordt ook steeds de ochtend op deze wijze besteed aan "het hart van het boeddhisme". Om Tonny Kurpershoek te citeren uit haar boekje 'Mediteren, waarom en hoe' (Ankh Hermes, 1974): "Onverstoorbare vrede laat zich alleen vinden indien men kans ziet zich innerlijk aan het rusteloos bewegende bestaan te onttrekken. Dat kan men bereiken door meditatie."

• • •

DE LEERREDE VAN DE DRIEVOUDIGE KENNIS

In het tweede deel van de Tevijja-sutta, dat hier volgt in de vertaling van Tonny Scherft, onderwijst de Boeddha, aangesproken als Heer Gotama, Vāseṭṭha in de juiste levenswandel. Het eerste deel van 'de leerrede van de drievoudige kennis', zoals Tonny Scherft haar vertaling heeft getiteld, verscheen in Saddharma van mei/juni 1985.

Red.

37. Nadat de Heer aldus gesproken had, zei de jongeling Vāseṭṭha dit tot de Heer: "Er is mij verteld, heer Gotama, dat de asceet Gotama de weg naar vereniging met Brahmā wél zou weten!"

"Wat denk je, Vāseṭṭha? Het dorp Manasākaṭa ligt hier in de nabijheid, Manasākaṭa is niet ver van hier?"

"Zo is het, heer Gotama."

"Wel, wat denk je, Vāseṭṭha? Stel je een persoon voor die in Manasākaṭa geboren en getogen is. En men zou hem hier ter plekke vragen naar de kortste weg naar Manasākaṭa. Zou het kunnen gebeuren, Vāseṭṭha, dat deze man, in Manasākaṭa geboren en getogen, op deze vraag met stomheid geslagen is en aarzelt?"

"Dat niet, heer Gotama. En wel daarom niet, heer Gotama, omdat die man, in Manasākaṭa geboren en getogen, alle wegen van Manasākaṭa zeer vertrouwd zijn."

38. "Laat het zijn, Vāseṭṭha, dat die mens, hoewel geboren en getogen in Manasākaṭa, toch als hem de weg daarheen gevraagd wordt in verwarring raakt en aarzelt. Maar wanneer aan de Tathāgata de weg gevraagd wordt, hetzij in de Brahmā-wereld zelf hetzij de weg die daarheen leidt, kent de Tathāgata geen verwarring of aarzeling.
Immers, Vāseṭṭha, ik ken de god Brahmā en de Brahmā-wereld en de weg die naar de Brahmā-wereld leidt, op grond van het feit dat ik er zowel geboren ben als haar bereikt heb."

39. Hierop zei de jongeling Vāseṭṭha tot de Heer: "Ik heb ook gehoord, heer Gotama, dat de asceet Gotama de weg naar vereniging met Brahmā verkondigt. Welaan, eerwaarde Gotama, verkondig ons deze weg! Moge de eerwaarde Gotama ons op weg helpen naar de Brahmā-wereld!"

"Komaan, Vāseṭṭha, luister, let goed op, ik ga spreken."

"Ja, heer," stemde de jongeling Vāseṭṭha met de Heer in. En de Heer sprak als volgt:

40. "Een enkele maal, Vāseṭṭha, verschijnt een Tathāgata in de wereld, een heilige, een geheel ontwaakte, volmaakt naar inzicht en

gedrag, die de goede weg is gegaan, kenner van de wereld, onovertroffen beteugelaar van wezens, Leraar van goden en mensen, de Boeddha, de Heer. En hij verkondigt aan deze wereld, deze wereld met goden en Marā en Brahmā en asceten en brahmanen, aan alle wezens met inbegrip van goden en mensen, wat hij eerst zelf erkend heeft en heeft ervaren. Hij verkondigt de Leer, die lieflijk is in het begin, lieflijk in het midden, lieflijk in het einde, naar de letter en naar de geest, en het geheel volmaakte, geheel reine leven van Brahmā stelt hij in het licht.

41. En deze verkondiging hoort een huisvader of een zoon van een huisvader of wie ook die in een of andere familie is wedergeboren. En nadat hij de leer gehoord heeft, stelt hij zijn vertrouwen in de Tathāgata. Hiervan vervuld, overweegt hij: "Het huiselijk leven is vol hinderpalen, maar wie daarvan afstand doet, leeft onder de blote hemel. Wanneer men onder huisgenoten verkeert, is het niet gemakkelijk het alleszins volmaakte, geheel reine, als paarlemoer gepolijste leven te leiden. Als ik nu eens mijn haar en baard zou afscheren en het okergele kleed aantrekken, en mijn huis zou verlaten om een thuisloze te worden?"

Daarop doet hij afstand van zijn eigendommen, groot of klein, en hij verlaat de kring van zijn verwanten, groot of klein, scheert haar en baard af, trekt het okergele kleed aan en ruilt zijn tehuis voor de staat van onbehuisdheid.

42. En hij, aldus een thuisloze, een asceet geworden, leeft beheerst overeenkomstig de regels van de biecht, juist in gedrag en wijze van levensonderhoud, met vermijding van de nietigste vergrijpen. Dit heeft hij op zich genomen en hij oefent zich op ieder tot de training behorend gebied, vervuld van goed karma naar woord en daad, geheel rein in de wijze waarop hij in zijn nooddurft voorziet, vol deugd, de poorten van zijn zintuigen bewakend, wetend hoe zijn aandacht gericht te houden, en verblijd.

43. En hoe, Vāseṭṭha, is de monnik deugd eigen? In dat geval, Vāseṭṭha, onthoudt de monnik zich van geweldpleging. Beschaamd legt hij stok en zwaard neer en in mededogen ontfermt hij zich over het welzijn van alle levende wezens. Hierin ligt zijn deugd.

Ook onhoudt hij zich er van zich toe te eigenen wat hem niet toekomt, maar nemend wat hem toekomt en het hem toekomende afwachtend leeft hij in zuiverheid. Hierin ligt zijn deugd.

Voorts onthoudt hij zich van onkuisheid, levend in reinheid en afkerig van gemeen, laag gedrag. Hierin ligt zijn deugd.

44. Evenzo onthoudt hij zich van leugens, hij spreekt altijd de waarheid, de waarheid is zijn metgezel, hij is betrouwbaar, geloofwaar-

dig, geen bedrieger van de wereld. Hierin ligt zijn deugd.

Hij onhoudt zich van laster. Wat hij hier hoort zal hij niet ginds vertellen om hier tweedracht te zaaien, en wat hij ginds hoort zal hij niet hier vertellen om ginds tweedracht te zaaien. Hij heelt wat gebroken is, moedigt aan wat vereend is, hij is een vriend, een minnaar van eensgezindheid, hij schept er genoegen in, spreekt de woorden die eensgezindheid bevorderen.

Hij onthoudt zich van ruwe taal. Hij spreekt slechts woorden die niet kwetsen, welluidende woorden, vriendelijk, naar het hart gaande, hoffelijk, bemind door ieder, lieflijk voor ieder,-zodanig woorden spreekt hij.

Hij onhoudt zich van ijdel gebabbel. Hij spreekt slechts te juister tijd, waarheidsgetrouw, zinvol, woorden die betrekking hebben op de Leer- en- Discipline, woorden die een schat omheinen, goed toegelicht, goed gedefinieerd, het tegendeel van frivool.

Hierin ligt zijn deugd.

45. Eveneens onthoudt hij zich van achteloos vernietigen van zaden en planten...

(45-62 hier niet vertaald)

63. Zo is deze monnik deugd eigen en in zoverre als hij deze meester is, vreest hij niets. Het is hetzelfde, Vāseṭṭha, als wanneer een khattiya, die de koningskroon draagt, zijn vijanden heeft bedwongen, en nu niets meer van de kant van die vijanden vreest. Zo ook, Vāseṭṭha, heeft de monnik, die deugd eigen is, niets te vrezen omdat hij zijn gedrag meester is. En hij, getooid met deze edele eigenschappen, ondervindt in zijn gemoed het geluk der schuldeloosheid. Zo, Vāseṭṭha, is deze monnik deugd eigen.

64. En hoe, Vāseṭṭha, bewaakt de monnik de poort van zijn zintuigen? Wel, Vāseṭṭha, als hij met het oog een vorm waarneemt, dan laat hij zich niet vangen in de verschijning ervan noch in de details van die verschijning. Aangezien hem die over zijn gezichtszintuig geen beheersing heeft, slechte, heilloze eigenschappen toestromen zoals begeerte en ontevredenheid, legt hij zich er op toe zijn gezichtsindrukken te beheersen, hij waakt over het zintuig, hij streeft ernaar het te bedwingen. Op dezelfde wijze is hij de indrukken meester die het oor ontvangt, en de neus, en de tong, en het gevoel, en het verstand. Zo getooid met edele heerschappij over zijn zintuigen bewaakt de monnik hun poorten.

65. En hoe, Vāseṭṭha, maakt hij zich gewaarzijn, bewuste aandacht eigen? Wel, Vāseṭṭha, of hij heengaat of terugkeert, of hij vooruit

kijkt of achterom, of hij zijn ledematen buigt of strekt, of hij zijn monnikskleed, zijn bedelnap en zijn overkleed draagt, of hij eet of drinkt, kauwt of klakt, of hij zijn gevoeg doet, of hij gaat of staat, slaapt of wakker is, spreekt of zwijgt, alles maakt hij zich bewust. Zo, Vāseṭṭha, maakt die monnik zich gewaarzijn en aandacht eigen.

66. En hoe, Vāseṭṭha, verblijdt die monnik zich? Omdat hij, Vāseṭṭha, tevreden is met het kleed dat zijn lichaam beschermt, en met de ontvangen aalmoezen die zijn buik tevreden stellen; waar hij ook heengaat, hij neemt deze genoegens met zich mee. Zoals, Vāseṭṭha, een vogel zijn vleugels meedraagt waarheen hij ook gaat, zo, Vāseṭṭha, verblijdt de monnik zich over wat zijn lijf en zijn buik tevreden stelt, ook hij draagt dit overal met zich mee. Zo, Vāseṭṭha, verblijdt de monnik zich.

67. Nadat hij zich dit alles aldus heeft eigen gemaakt, kiest hij bij voorkeur een afgezonderde verblijfplaats, een bos, een plek tussen de wortels van een boom, een berghelling, een holte of grot in de bergen, een knekelveld, een eenzame plek in het woud, een hoop stro in de open lucht. En dan, wanneer hij is teruggekeerd van zijn bedeltocht en na zijn maaltijd, zet hij zich neer met gekruiste benen, het lichaam rechtop, zijn aandacht op scherp stellend.

68. En hij, wereldse begeerten verlatend, volhardt erin wensloos te zijn, hij zuivert zijn geest van begeerte. En agressie en toorn verlatend volhardt hij erin geen haat te gevoelen; zich ontfermend over het welzijn van al wat leeft en ademhaalt, zuivert hij zijn geest van geweldpleging en haat. Traagheid en verstarring verlatend is hij aanhoudend ijverig en levendig, -helder ziende; en aandachtig, bewust, zuivert hij zijn geest van verstarring en traagheid. Ongedurigheid en zorgelijkheid verlatend is hij gedurig kalm, zonder opwinding, en hij zuivert zijn geest van zorgelijkheid en ongedurigheid. Twijfel verlatend, komt hij alle aarzeling te boven, zonder nog naar het waarom te vragen zuivert hij zijn geest van twijfel ten aanzien van hetgeen heilzaam is.

69. Het is hetzelfde, Vāseṭṭha, als wanneer iemand een geldlening zou aangaan en daarmee een zaak oprichten, en door die zaak zou hij zijn oude schulden kunnen aflossen en daarenboven genoeg overhouden om een vrouw te kunnen onderhouden. Hij zou denken: "Vroeger heb ik met een geldlening een zaak opgericht, en mijn zaken zijn zo goed gegaan dat ik nu die oude schulden heb kunnen aflossen en bovendien genoeg over heb om een vrouw te kunnen nemen." En om die reden zou hij blijdschap voelen, hij zou zich verheugen!

70. Het is ook, Vāseṭṭha, zoals wanneer iemand ziek zou zijn, pijn

hebben en helemaal van streek zijn en het eten zou hem niet smaken, al zijn kracht zou hem hebben verlaten. Maar na enige tijd zou hij van die ziekte zijn genezen, hij zou weer met smaak kunnen eten en zijn kracht zou weerkeren. Hij zou denken: "Toen was ik ziek,ik had pijn en mijn hele gestel was van streek, het eten smaakte me niet en ik was vreselijk slap. Maar nu ben ik genezen, ik kan weer met smaak eten en heb weer fut in mijn lijf." Om die reden zou hij blijdschap voelen, hij zou zich verheugen!

71. Ook, Vāseṭṭha, is het zoals wanneer iemand wordt vastgehouden in een gevangenis. Maar na verloop van tijd zou hij uit gevangenschap bevrijd worden, veilig en wel, en geen enkel van zijn eigendommen zou verbeurdverklaard zijn. Hij zou denken:"Toen zat ik in de gevangenis, nu ben ik veilig en wel daaruit bevrijd en ik heb geen van mijn eigendommen verloren." Om die reden zou hij blijdschap voelen, hij zou zich verheugen!

72. Of laten we het, Vāseṭṭha, vergelijken met iemand die een slaaf is, niet zelfstandig, maar afhankelijk van anderen, hij kan niet gaan en staan waar hij wil. Maar later zou hij worden vrijgelaten, hij zou zelfstandig worden en niet meer afhankelijk zijn van anderen, een vrij man die kan gaan waar hij maar wil. Hij zou denken: "Eens was ik slaaf, onzelfstandig, afhankelijk van anderen, niet vrij om te gaan waarheen ik wil. Nu ben ik uit die slavernij bevrijd, ik sta op mezelf, ben niet afhankelijk van anderen, een vrij man die kan gaan naar believen." Om die reden zou hij blijdschap voelen, hij zou zich verheugen!

73. Ook, Vāseṭṭha, kunnen we het vergelijken met iemand die, kostbare waar met zich voerend, een weg door de wildernis moet volgen, waar het voedsel schaars is, een weg vol gevaren. En na enige tijd zou hij die wildernis doorkruist hebben, hij zou goed en wel de bewoonde wereld hebben bereikt, waar hij veilig is, en geen gevaar is te duchten. En hij zou denken: "Zojuist trok ik nog, veel kostbare waar vervoerend, dwars door de wildernis, waar het voedsel schaars is en waar gevaren te over zijn. Nu heb ik die wildernis achter me, ik heb goed en wel de bewoonde wereld bereikt, waar het veilig is en ik niets heb te vrezen. " En om die reden zou hij blijdschap voelen, hij zou zich verheugen!

74. Precies zo, Vāseṭṭha, is het gesteld met die monnik. Als een schuld, als een ziekte, als gevangenschap, als slavernij, als een weg door een wildernis vol gevaren, zo bezag hij deze vijf hindernissen zolang ze nog in hem aanwezig waren. En zoals vrijheid van schuld, Vāseṭṭha, zoals gezondheid, zoals bevrijding uit gevangenschap of slavernij, zoals een vreedzaam oord, zo ook, Vāseṭṭha, beziet de

monnik deze vijf hindernissen wanneer hij ze heeft uitgebannen.

75. Wanneer hij gewaarwordt dat die vijf hindernissen hem hebben verlaten, welt blijschap in hem op, verheugenis wordt geboren en als zijn denken vol vreugde is komt zijn lichaam tot rust. Kalm van lichaam ondervindt hij welbehagen, en dan concetreert zich zijn geest.

76. Daarna, Vāseṭṭha, volhardt de monnik erin eerst één windstreek te doordringen met een geest vervuld van liefde, dan de tweede windstreek, dan de derde, dan de vierde windstreek. Evenzo opwaarts, neerwaarts, horizontaal, naar alle zijden, zonder onderscheid te maken tussen zich en anderen, doordringt hij voortdurend de ganse wereld met een geest vervuld van liefde, met een overvloedige, verheven, mateloze welgezindheid en zachtmoedigheid. Zoals, Vāseṭṭha, een krachtig trompetspeler zich met geringe moeite hoorbaar kan maken in de vier windstreken, zo ook, Vāseṭṭha, blijft door de liefde die de monnik ontwikkeld heeft, door de bevrijding van zijn geest, geen enkel werk achter, rest er geen enkel werk dat eindig en meetbaar is. -Dit, waarlijk, Vāseṭṭha, is de weg die naar vereniging met de god Brahmā leidt.

77,78,79. En daarna, Vāseṭṭha, volhardt de monnik erin, eerst één windstreek te doordringen met een geest vervuld van mededogen, dan de tweede, derde en vierde windstreek. Evenzo doordringt hij de vier windstreken met een geest vervuld van blijdschap en vervolgens met een geest vervuld van gelijkmoedigheid. Zoals, Vāseṭṭha, een krachtig trompetspeler zich met geringe moeite hoorbaar kan maken in de vier windstreken, zo ook, Vāseṭṭha, blijft door de gelijkmoedigheid die hij ontwikkeld heeft, door de bevrijding van zijn geest, geen enkel werk achter, rest er geen enkel werk dat eindig en meetbaar is. -Dit, waarlijk, Vāseṭṭha, is de weg die naar vereniging met de god Brahmā leidt.

80. "Wat denk je nu, Vāseṭṭha? Een monnik die zo leeft, is die hebzuchtig of juist niet?"

"Hij is niet hebzuchtig, heer Gotama."

"Kent hij haatgevoelens of niet ?"

"Niet, heer Gotama."

"Zal hij andere wezens kwetsen of dat vermijden?"

"Vermijden, heer Gotama."

"Koestert hij duistere of zuivere gedachten?"

"Zuivere gedachten, heer Gotama."

"Heeft hij zelfbeheersing of laat hij zich maar gaan ?"

"Hij heeft zelfbeheersing, heer Gotama."

81. "Dus lijkt het wel zeker, Vāseṭṭha, dat de monnik niet hebzuch-

tig is én de god Brahmā niet. Is er dan samengaan, associatie mogelijk van de niet hebzuchtige monnik met de niet hebzuchtige Brahmā?"

"Ja, heer Gotama."

"Goed, Vāseṭṭha. Waarlijk, Vāseṭṭha, dat die niet-hebzuchtige monnik wanneer na dood zijn lichaam uiteen valt, verenigd zal worden met de niet-hebzuchtige Brahmā, dat is mogelijk.

Ook lijkt het wel zeker, Vāseṭṭha, dat de monnik geen haatgevoelens koestert en de god Brahmā ook niet. Ook is noch de monnik noch de god Brahmā agressief, met duistere gedachten, onbeheerst, maar beiden onthouden zich van geweldpleging, hun gedachten zijn zuiver en zij kunnen zich beheersen. Is er dan samengaan, associatie mogelijk van deze monnik met Brahmā?"

"Ja, heer Gotama."

"Goed, Vāseṭṭha. Waarlijk, Vāseṭṭha, dat deze monnik, wanneer na de dood zijn lichaam uiteen valt, verenigd zal worden met de god Brahmā, -dat is mogelijk."

82. Nadat de Heer zo gesproken had, zeiden de Brahmaanse jongelingen Vāseṭṭha en Bhāradvāja dit tot hem:

"Verwonderlijk, heer Gotama, wonderbaarlijk, heer Gotama! Zoals men, heer Gotama, zou kunnen oprichten wat is neergebogen of onthullen wat bedekt is, of de weg wijzen aan een verdwaalde of een olielamp ontsteken in de duisternis opdat zij die ogen hebben, het aanwezige kunnen zien, -zo is de Leer door de eerwaarde Gotama op velerlei wijze in het licht gesteld. Wij komen tot de eerwaarde Gotama voor ons heil, en tot de Leer, en tot de Orde. Moge de eerwaarde Gotama ons aanvaarden als lekevolgelingen, ons die vanaf heden tot aan het einde van ons leven onze toevlucht hebben gevonden."

BIJEENKOMSTEN VRIENDEN VAN HET BOEDDHISME

De Lentebijeenkomst van de Vrienden van het Boeddhisme wordt gehouden op zaterdag 12 april 1986 in meditatiecentrum De Kosmos, Prins Hendrikkade 142, Amsterdam. In het volgende nummer van Saddharma zullen bijzonderheden over het programma worden meegedeeld.

De Herfstbijeenkomst-1986 wordt gehouden op zaterdag 11 oktober.

LAMA ANAGARIKA GOVINDA: EEN LEVEN GEWIJD AAN DE BUDDHA-DHARMA

door I. den Boer

Bijna een jaar geleden, op 14 januari 1985, overleed in zijn huis in Mill Valley, Californië, Lama Anagarika Govinda, ruim 86 jaar oud.

Hij werd op 17 mei 1898 geboren in Waldheim/Sachsen als zoon van een sigarenfabrikant, August Hoffmann, en Lolita Braun von Montenegro, stammend uit een Duits-Boliviaans geslacht. Ernst Lothar Hoffmann groeide in welstand op en studeerde filosofie, psychologie en archeologie.

Op Capri werd hij omstreeks 1919 directeur van een Berlitz-school. Hij verkeerde er veel in kringen van kunstenaars en zette intussen aan de universiteit van Napels zijn studie van filosofie en archeologie voort, maar voegde er nu ook die van het Pali aan toe. Op achttienjarige leeftijd was hij al een vergelijkende studie van het christendom, de islam en het boeddhisme begonnen.

"Hoe verder ik met mijn studie voortgang maakte, des te meer ontdekte ik dat ik het met het boeddhisme eens was - tot het me tenslotte duidelijk werd dat het boeddhisme de enige religie was die ik met volle overtuiging kon onderschrijven. Zo werd het boek dat uit mijn vergelijkende studie van de religies onstond, uitsluitend gewijd aan de leer van de Boeddha en ik was zelf de eerste die door dit boek tot het boeddhisme werd bekeerd."

Dat was in 1920 en Ernst Hoffmann was 22 jaar oud. Toen al verdiepte hij zich in de satipatthana-meditatie en schreef hij een boekje met de titel 'Praktijk van de meditatie'. In 1928 ging hij naar Ceylon (Sri Lanka) waar hij intrad in de Europese monnikengemeenschap van Nyanatiloka die hem de naam Govinda gaf.

Govinda beijverde zich al spoedig voor de International Buddhist Union waarvan Nyanatiloka voorzitter was. Het volgende jaar bezochten zij Birma en hier nam Govinda het gele gewaad van een Anagarika - een thuisloze - aan.

Op Sri Lanka verdiepte hij zich in de Abhidhamma en reeds in 1931 gold hij als één van de beste kenners van de filosofie en psychologie die in dit werk is neergelegd. Hij werd om die reden afgevaardigd naar een conferentie in Darjeeling, in Noord-India. Daar ontmoette hij de grote Tibetaanse meester Lama Ngawang Kalzang, beter bekend als Tomo Geshe Rinpoche. De overtuigde Theravada-geleerde werd getroffen door de opvattingen van het Mahayana en Vajrayana zoals die in de Tibetaanse overlevering vorm had gekregen, en zijn leven nam een nieuwe wending.

"Mijn weg was de weg van de siddha's: de weg van de individuele ervaring en verantwoording, geïnspireerd door het levende contact tussen goeroe en chela, door de directe overdracht van een geestelijke impuls in de handeling van initiatie."

Govinda bleef in India als lector aan de Shantiniketan, de universiteit van de grote Indiase wijsgeer Rabindranath Tagore, waar hij bevriend raakte met de latere premier van India, Indira Gandhi. Met Tagore kreeg hij een nauwe band; Govinda was immers, net als Tagore, dichter, schilder, geleerde en mysticus.

In 1932 en 1933 maakte Govinda twee grote reizen naar Tibet. Terug in India vroeg Tomo Geshe Rinpoche hem, de taak op zich te nemen om de orde Arya Maitreya Mandala, met een op de toekomst gericht boeddhisme als leidraad, verder te ontwikkelen. Vooruitstrevende boeddhisten uit India, Sikkim, Nepal en Bhoetan behoorden tot de eerste leden van de orde. Tomo Geshe Rinpoche gaf Govinda de naam Anangavajra Khamsum Wangchuk, maar toch zou hij als Govinda wereld bekend worden.

Hij reisde veelvuldig door India, bezocht Sri Lanka, hield tentoonstellingen van zijn schilderijen, doceerde aan de universiteit van Patna en publiceerde onder meer zijn "The psychological attitude of early Buddhist philosophy."

De Tweede wereldoorlog brak uit. Govinda werd geinterneerd. In het kamp ontmoette hij de bhikkhu Nyanaponika, eveneens van Duitse afkomst. Zij brachten van dat ogenblik af hun tijd gezamenlijk door met vergelijkende studies van Pali, Sanskrit en Tibetaans.

Na de oorlog, in 1947, nam Govinda de Indiase nationaliteit aan. India was zijn nieuwe vaderland geworden. Toen ook was het moment gekomen voor een grootse onderneming waar Govinda zich lang op had voorbereid: een expeditie naar de tempels en fresco's van Tsaparang in de Himalaya, met het doel deze in het vrijwel ontoegankelijke bergland verborgen kunstschatten aan de vergetelheid te ontrukken. Zijn metgezellin op die zware tocht was de vrouw die zijn leven verder zou begeleiden, Li Gotami, die twaalf jaar aan de Shantiniketan-universiteit Indiase en Tibetaanse schilderkunst had bestudeerd en een fotografe van grote faam was. De expeditie leverde het beoogde resultaat op en Govinda beschreef de avontuurlijke reis, die tevens een geestelijke tocht was, in zijn boek De Weg van de Witte Wolken.

Schrijven en doceren vulden zijn jaren daarna. In 1956 verscheen zijn hoofdwerk, Grondslagen van de Tibetaanse mystiek, voltooid in de Kasar Devi Ashram bij Almora, hem geschonken door Evans-Wentz en zijn vaste woonplaats tot hij en Li Gotami in 1978 om gezondheidsredenen naar Californië verhuisden.

Van 1960 af maakte Govinda vele reizen naar Europa, maar ook naar Japan en de Verenigde Staten, om lezingen te houden en de orde Arya Maitreya Mandala verder uit te bouwen. In 1980 bezocht hij, toen al wonend in Mill Valley, nog eenmaal India en de Kasar Devi Ashram.

De Engelse schrijver John Blofeld heeft in zijn autobiografie The Wheel of Life een treffend beeld gegeven van een bezoek aan Kasar Devi Ashram in de jaren vijftig. Hij schetste tevens een portret van Lama Govinda in de kracht van zijn leven.

''Gedurende verscheidene uren volgde ik een breed pad dat slingerde door de bossen, steeds verder de bergen in, langs afgronden met uitzicht op blauwe bergketens die als eilanden opdoemden uit een zee van muisgrijze mist die warrelde boven verborgen valleien. Vlakbij de top leidde een nauwelijks zichtbaar pad naar een klein huis, omringd door een tuin vol goed onderhouden bloemenborders, zorgvuldig beschermd door struiken en hoog gras. Dit is het huis van die gouden adelaar onder de adepten, Lama Govinda, Duitser van geboorte, Tibetaans Lama door de drievoudige verdienste van geleerdheid, geestelijke rijpheid en vergevorderde initiatie. De Lama, die behoort tot de ''Roodkap''-secte die Lama's toestaat om te trouwen, deelt zijn eenzaamheid met een opmerkelijke vrouw, Li Gotami.

Lama Govinda 1984 (Foto: Sugata)

"Het interieur van de kluizenaarswoning bestaat uit één kamer die een omgeving van gepaste eenvoud vormt voor de warmgloeiende kleuren, als van juwelen, van de Tibetaanse religieuze schilderingen, bevestigd op schitterende oprolbare zijden doeken. Hier heb ik, bij twee gelegenheden, enkele van de meest kostbare uren van mijn hele reis door India doorgebracht. Li Gotami, een gevoelige schilderes die houdt van rijke kleuren, is zelf zo mooi als een schilderij, met haar bleke, intelligente gelaatstrekken van een Parsi en haar sari van fijne, zelfgeweven stof. De Lama is een ascetisch uitziende man van ruim vijftig jaar, met roze wangen en een heel kleine, puntige baard. Hij was gekleed in een eenvoudige pij van kastanjebruine stof. Uit onze gesprekken van toen, en de erop volgende briefwisseling,evenals uit enkele van zijn boeken maak ik op dat hij een grondige kennis heeft van de Tibetaanse religieuze geschriften en dat hij een diepgaand inzicht heeft in de theorie en praktijk van de Vajrayana. Zelfs vernam ik later dat de Tibetanen zelf hem erkennen als een Lama met verreikend inzicht, zonder er ook maar in de geringste mate rekening mee te houden dat hij een buitenlander is! Ik zou dit nauwelijks hebben willen aannemen als ik niet zelf had kunnen getuigen van zijn eruditie. Maar wat veel belangrijker is, de Lama bezit die zeldzame en niet onder woorden te brengen kwaliteit waardoor men een man met trancendent geestelijk inzicht onmiddellijk herkent. Jarenlang juist gedrag noch volstrekte zuiverheid van lichaam, woord en geest kan op zichzelf deze unieke vrucht van geestelijk begrip teweeg brengen. Het kan alleen worden bereikt door degene die ver is gevorderd in de praktijk van beheersing van het denken en inkeer van het bewustzijn in zichzelf; maar als het eenmaal is bereikt, is het zichtbaar voor allen die niet geestelijk dood zijn. De Lama is zo vriendelijk en bescheiden dat ik betwijfel of hij ook maar enig idee heeft van het effect dat hij op anderen heeft."

Vlak voor zijn dood werkte Govinda in Mill Valley aan een samenvatting van zijn levenswerk, waarvoor hij de titel 'De dynamiek van de Buddha-Dharma' had gekozen. Zijn opvolger als leider van de Arya Maitreya Mandala, de eerw. Advayavajra, schrijft in een herdenkingsnummer in het tijdschrift Der Kreis:

"Een groot mens die, ver buiten de kring van geleerden, de geestelijke leraar van velen is geworden, verblijft niet meer onder ons. Maar het licht dat hij heeft ontstoken, brandt voort. Laten wij de plichten op ons nemen de erfenis te beheren die hij ons naliet, -"mensen niet beleren, maar hen inspireren."

●●●●●● UIT DE BOEDDHISTISCHE TIJDSCHRIFTEN ●●●●●●

door W.J. Roscam Abbing

Wie belang stelt in een hieronder genoemd artikel kan contact opnemen met de redactie van het tijdschrift waarin het artikel voorkomt.

Ekō, nr. 30.

Centrum voor Shin-Boeddhisme V.Z.W., Zittaart 21, B - 2419 Lille.

Het redactionele artikel, getiteld "Het Westen", behandelt - op een mij zeer aansprekende wijze - het samengaan van leven en dood. Een artikel dat iedereen, maar zeker iedere boeddhist met belangstelling zal lezen omdat het gedachten bevat die het overwegen zeker waard zijn.
De Shin-boeddhist zal met vreugde een uitspraak van Shinran op zich laten inwerken: de verzekering dat de geboorte in het Reine Land volkomen los staat van het moment van sterven. Het is een verworvenheid van levende wezens, niet van stervenden.

In de bijdrage "Het religieuze Standpunt" van Rev. Prof. Kakue Miyaji beklemtoont de schrijver het grote belang van het onderscheid maken tussen de waardebepalingen op basis van emotionele en culturele denkpatronen enerzijds en de dimensie van de waarlijk religieuze zin anderzijds. De religieuze mens ziet in de profane wereld, ondanks alle dualiteit, betrekkelijkheid, begrensdheid en sterfelijkheid, een verregaande religieuze zin. Mag ik u een aanhaling uit het artikel geven ?
"Niet-gehechtheid is de ware aard van het Absolute Mededogen."

Verder bevat dit nummer het elfde deel van de serie Tannishō, het veertiende deel van Shinrans plaats in het boeddhisme, en het twaalfde deel van het glossarium van het Shin-boeddhisme.

Der Kreis, nr. 174 en 175.

Ordenssekretariat AMM, Ven. S. Thielow, Zum Rebösch 26, D - 7770 Ueberlingen.

In nr 174 staat een biografische schets van Lama Govinda, geschreven door zijn opvolger Advayavajra. Voor degenen die één of meer boeken van Govinda met aandacht hebben gelezen, is dit opstel sterk aanbevolen lectuur, ook al omdat de mens Govinda hem daardoor nader zal komen.

Het tweede artikel is van Lama Govinda en heeft tot titel Eine Einführung in den Buddhismus. Deze bijdrage is geen korte samenvatting van de boeddhistische leringen, maar geeft verdiepende beschouwingen over enkele hoofdpunten van de leer.

Nr. 175 bevat - behalve een kort redactioneel artikel over Govinda - twee bijdragen van de hand van Lama Govinda. Het eerste luidt: Götter, Helfer und Heilande. Wellicht zegt u: het boeddhisme kent toch geen God of goden of Heiland(en); in dat geval raad ik u aan het artikel te lezen. Het zal dan duidelijk worden wat Govinda met deze drie woorden bedoelt. Het is mij onmogelijk een korte samenvatting van het artikel te geven. Ik zou gedwongen zijn - door de beknoptheid - de gedachten van de schrijver geweld aan te doen.

In het tweede artikel, "Weshalb der Buddhismus eine Weltreligion wurde", geeft Govinda een aantal oorzaken waardoor het boeddhisme een wereldreligie kon worden.
De schrijver noemt onder meer de logica van zijn filosofie, de liefde (mettā) tot alle levende wezens, het begrip van de middenweg, niet alleen met betrekking tot het leven, maar ook tot de ideeën, voorstellingen en wereldbeschouwingen.
De schrijver geeft bovendien een nadere uitwerking van deze factoren.

Maitreya Magazine, 7 - 2.

Stichting Maitreya Instituut, Raadhuisdijk 9, 6627 AC Maasbommel.

Het nummer opent met de vertaling van een lezing door dr. Alex Berzin over de Kalachakra initiatie die Z.H. de Dalai Lama kort geleden in Zwitserland heeft gegeven.

In het volgend artikel beantwoordt de Dalai Lama een aantal vragen, o.a. over de relatie tussen Amerikaanse Indianen en Tibetanen, over het verschil tussen het beoefenen van de dharma als leek en als monnik of non en of het goed is, dat buitenlanders Tibet bezoeken (antwoord: ja).

"Het ontwikkelen van éénpuntige concentratie" heet een bijdrage van Lama Gelek Rinpochee. De schrijver somt een aantal hindernissen op die het bereiken van een dergelijke concentratie tegengaan en geeft wenken om die belemmeringen te overwinnen.

In het derde deel van een serie over Universele Educatie verklaart Connie Miller dat het onderwijs moet zijn gebaseerd op de inzichten die het boeddhisme en de moderne fysica ons geven.

The Middle Way, 60 - 1 en 2.

The Buddhist Society, 58 Eccleston Square, GB - London SW 1V 1PH.

Nr. 1 opent met een redactioneel artikel dat handelt over tolerantie, een bijdrage die zeker in deze tijd door velen, ja door alle mensen zou moeten worden gelezen. Ook door boeddhisten! Want zijn wij, boeddhisten, inderdaad tolerant genoeg? En dan bedoel ik tolerantie in de zin waarin Lama Govinda het omschrijft: een positieve tolerantie die berust op het inzicht in de aard van de menselijke psyche en die wordt geboren uit de wens de ander te begrijpen. (Zie het vouwblad dat door onze stichting is uitgegeven). Boeddhisten pretenderen tolerant te zijn, of liever, zij zeggen dat het boeddhisme een religie is die tolerantie aankweekt. Dit is zeker waar. Ook staat vast dat van alle wereldleraren, de Boeddha de tolerantie het hoogste in het vaandel heeft geschreven. Maar hoe staat het met zijn volgelingen?

Eric Cheetham schrijft over The Bodhicitta in Indian Mahayana en Ven. Tiradhammo over The Practice of Vinaya Discipline, dus over de 227 voorschriften voor een boeddhistische monnik. Terecht merkt de schrijver op, dat "overtreding" van deze voorschriften geen zonde is, of verdoemenis met zich meebrengt, maar wel dat de onvermijdelijke gevolgen in de vorm van disharmonie en lijden zullen worden geoogst.

Stephen Batchelor vervolgt zijn serie over het Tibetaanse boeddhisme, The Jewel in the Lotus genaamd; hij bespreekt hier de tantras.

Sylvia Swain schrijft over The Brahma Viharas, het "goddelijk verwijlen". In het eerste deel van het artikel komt de concentratie op liefde (mettā) en mededogen (karunā) ter sprake; in het tweede deel - gepubliceerd in Vol. 60, no. 2 - medevreugde (muditā) en gelijkmoedigheid (upekkhā). Het artikel is een zeer verduidelijkende bijdrage over een onderwerp waar "beginnende" boeddhisten meestal naar kijken met het idee: o, dat is iets dat alleen is weggelegd voor "gevorderde" boeddhisten. Maar bestaat dit verschil tussen "beginnende" en "gevorderde" boeddhisten wel? Wie kent de criteria om te kunnen bepalen hoever iemand is gevorderd op het pad dat voert naar het nirvāna?

Roger Wheeler besluit zijn interview met Ven. Sumedho en John Stevens schrijft over Zen and the Common Man. Dit laatste artikel is verlucht met fraaie illustraties.

Nr. 2 bevat een groot aantal, relatief korte artikelen, met als eerste een vraaggesprek met de Dalai Lama over liefde, altruïsme, vegetarisme, boosheid en de verantwoordelijkheid van leraren.

Een, zeker voor deze tijd, belangrijk artikel is van de hand van Philip M. Eden: A Personal View. De schrijver geeft weer hoe naar zijn mening de boeddhist dient te staan tegenover sociale en politieke kwesties. Hij wijst op de gevaren van de invloeden van onze vooroordelen, van gevoelens van eigengerechtigheid en geestelijke trots, van het meelopen met de meerderheid. Tevens wijst hij op de gevaren van beïnvloeding door collectieve hysterie. Vele goedwillende mensen worden verleid tot het verrichten van daden die, zoals later blijkt, voor anderen onheilzaam zijn geweest.

Dit geldt ook voor ons, z.g. nuchtere Nederlanders. Om nog maar te zwijgen over de slechte invloeden van de vaak niet objectieve houding van de massamedia hier te lande. Daarbij valt te bedenken, dat de opmerking: och, hij bedoelde het goed, geen excuus is om, onbewust, verkeerde daden te verrichten. Integendeel, het verrichten van handelingen waarvan men niet weet dat zij onheilzaam zijn, is erger dan het verrichten van daden waarvan men weet dat zij onheilzaam zijn. In het eerste geval moet men n.l. nog zijn onwetendheid te niet doen - tijdens hoeveel wedergeboorten? -, in het tweede geval behoeft men tenminste niets meer te leren omtrent de slechtheid van die daden.

Ook stipt de auteur de kwalijke gevolgen aan die ontstaan als een boeddhist of een boeddhistische organisatie zich - uit onwetendheid - verbindt met of zich inzet voor een ogenschijnlijke goede, maar in wezen kwade zaak. De uiteindelijke reactie van andere mensen laat zich raden. En zo'n reactie doet het boeddhisme geen goed. De "oplossing" is te vinden in de eerste twee leden van het Edele achtledige pad: de juiste zienswijze en het juiste voornemen.

Colin Taylor schrijft over The Five Spiritual Faculties, te weten: vertrouwen, wilskracht, oplettendheid, geestesconcentratie en wijsheid of inzicht. Hij geeft een korte toelichting op deze vijf geestelijke bekwaamheden. Hij zegt ook dat zij met elkaar in evenwicht moeten zijn. Zo kan te veel wijsheid - en vooral de lagere vormen daarvan, zoals wijsheid verkregen door studie of door denken - zonder vertrouwen, leiden tot een droge intellectuele vorm van boeddhisme.

In The Wheel of Live geeft Robert Beer een toelichting op de bekende afbeelding van het Wiel van de Leer (Wet), dat een symbolische voorstelling is van des Boeddha's leringen betreffende het lijden en de onbestendigheid die alle levende wezens kwelt.

Stephen Batchelor bespreekt in een aflevering van The Jewel in the Lotus de boeddhacratie in Tibet.

Over de taak van de vrouw in het religieuze leven dat staat onder invloed van het Tibetaanse boeddhisme, schrijft Shenpen Hookham onder de titel Woman of Wisdom.

Verder in dit nummer: Two Points of Controversy, over anatta en de mogelijke wedergeboorte als dier; Buddhism & The Forgiveness of Sins, een beschouwing over dr. Conze's idee over dit onderwerp in het christendom; en The Last Sutra?, de weergave van een fictief gesprek tussen Bodhisattvas en de Boeddha. De eerstgenoemden verzoeken Hem wederom naar de aarde te gaan om het mensdom te redden. De Boeddha doet dat in velerlei gedaanten, maar het resultaat is nihil. Het slot van het verhaal is gelukkig toch vreugdevol: doordat de wereld is zoals ze is, komen de mensen tenslotte toch tot de Boeddha.

The Newsletter, nr. 66.
The Friends of the Western Buddhist Order, 51 Roman Road, GB - London E2 OHU.

Vriendschap is het thema van dit nummer. In Why Friendship? benadert Jayamati het begrip vriendschap vanuit het derde juweel: Ik zoek mijn heil in de gemeenschap der monniken (Sangha). Hij schrijft over de geestelijke vriendschap, een relatie tussen twee mensen, die wordt uitgedrukt met de woorden kalyāna-mitta, d.i. edele vriendschap, een vriend ervaren in de Leer en gerijpt door de jaren. Zeer terecht lijkt mij de opmerking dat de noodzaak om werkelijke vriendschap te sluiten, met andere woorden om het heil in de Sangha te zoeken, meestal pas begint te dagen bij het bereiken van een geestelijke volwassenheid, die overigens niet gebonden is aan een leeftijd.

Ashokashri beschrijft in Woman and Friendship hoe vriendschap van een ideaal tot werkelijkheid is te transformeren. Ook wordt de invloed besproken die dat proces teweegbrengt in het leven van de vrouw.

Vajraketu beschrijft onder de titel A Friendship, zijn vriendschap met iemand met een karakter dat in vele opzichten geheel anders is dan het zijne.
De vriendschap groeit ook, of juist, door het niet bij elkaar zijn gedurende tweeëneenhalf jaar. Op de vraag: Waarom zijn wij vrienden? is het eenvoudige antwoord: "You are easy to be with. We have fun". Zou het inderdaad niet ons streven moeten zijn in ons contact met anderen, dat onze medemensen steeds kunnen zeggen: "You are easy to be with" ? Dit betekend bepaald niet dat wij altijd maar ja en amen moeten zeggen, maar wel dat wij anderen in hun waarde laten en houden, ook als wij kritische opmerkingen maken.

Sangharakshita sluit de rij met een bijdrage, getiteld Kindred Spirits. Hij schrijft over een ontmoeting met Lama Govinda en Li Gotimi. Dit artikel is opgenomen, niet alleen omdat het over vriendschap gaat en dus in dit thema-nummer op zijn plaats is, maar vooral als een posthume hommage aan de onlangs overleden Lama.

Step by Step, nr. 1.

The Buddharama Temple, Loeffstraat 26 - 28, 5142 ER Waalwijk.

De Buddharama Temple komt met een nieuw tijdschrift. Het doel is blijkens het voorwoord om met behulp van geautoriseerde vertalingen of samenvattingen van boeken en artikelen van de Buddhist Publication Society te Kandy, Sri Lanka, stap voor stap de Verheven leer nader tot de lezer te brengen.

In deze eerste uitgave schrijft N. Moonen in eenvoudige, dus begrijpelijke taal over het leven van de Boeddha tot en met zijn verlichting. Dat ook enkele legenden over de geboorte en de jeugd van de Boeddha worden vermeldt, doet aan de waarde van het artikel niet af. De toon en de stijl van het artikel zullen ook en vooral de jonge generatie aanspreken. Dit is al belangrijk genoeg om het verschijnen van het tijdschrift te rechtvaardigen.

Yāna, 36 - 3 en 4.

Altbuddhistische Gemeinde e.V., Zur Ludwigshöhe 30, D - 8919 Utting a.A.

Uit het tweede deel van Georg Grimms lezing: Die Himmelwelten

und ihre Bewohner, waarmee nr. 3 opent, wil ik slechts één volzin citeren die, naar mijn mening, een onderwerp voor de meditatie kan zijn: "Wir können alles in der Welt werden, weil wir nichts von der Welt sind."

F. Grigoleit schrijft in zijn artikel "Der Buddhajünger zwischen weltlicher Pflicht und religiösem Streben" hoe een boeddhist heeft te leven op deze aarde; hoe hij, levende tussen mensen en gebeurtenissen die negatieve en positieve invloeden op hem uitoefenen, toch altijd de woorden van de Boeddha indachtig moet zijn en ernaar moet trachten te leven. En dat hij niet mag denken: later zal ik mij wel verbeteren, eerst geld verdienen, enz, enz,. Deze woorden uit de Anguttara-Nikāya IV, 95 zijn altijd van kracht: "En daar is de mens, die zowel tot zijn eigen heil werkt alsook tot heil van de anderen". Van deze mens zegt de Boeddha, dat hij "de hoogste, de beste, de waardigste, de grootste, de verhevenste" is.

Guido Auster vertelde in een morgenwijding van de zender Rias, waarom wij in een wereld vol leed, ons niet agressief moeten gedragen, noch in daden, noch in woorden en gedachten, en dat wij door al dat leed niet pessimistisch en melancholiek moeten worden.

Carl Hubert Wilbs somt in "Was macht die Lehre des Buddha so anziehend und einnehmend?" vier redenen op, te weten: tolerantie, het werken van de wet van Karma als uitdrukking van de morele wereld-orde, de wedergeboorte en de anattā-gedachte.

In het nr. 4 beschrijft mevrouw Keller-Grimm in haar bijdrage Musikalisches Erleben - Meditative Erfahrung over de goede invloed die muziek op ons kan hebben; echter, die invloed is tijdelijk. Daarmee in tegenstelling is de invloed die de meditatie op ons heeft, welke, hoe dan ook, blijvend is.

Ook staat in dit nummer de tekst van een lezing die Max Hoppe heeft gehouden. De titel daarvan luidt - en daarmee is de inhoud reeds geheel omlijnd - Begründetes Vertrauen ist eine Stufe des Wissens. Let wel: begründetes Vertrauen, dus vertrouwen dat gefundeerd is, met redenen omkleed is, en wel door teksten uit de Pāli-canon. Dit is echter geen blind vertrouwen, het boeddhisme is geen door een God geopenbaarde heilsleer.

De Boeddha heeft steeds gezegd: "Kom en zie"; hij heeft steeds de klemtoon gelegd op het feit dat we zelfstandig en onafhankelijk den-

kende mensen moeten zijn. Mensen die zich vrij weten te maken van alle vooroordelen die zijn ingepompt door hun omgeving - ouders, leraren, massamedia, enz. -, zowel tijdens vorige levens als gedurende het huidige bestaan.

Zen, nr. 22.

Stichting Theresiahoeve, Dominicanenstraat 24, 5453 JN Langenboom.

Van Sh. Suzuki is een artikel gepubliceerd over de Genjō Kōan. Hierin brengt de auteur tot uitdrukking dat op het oefenen in zazen het oefenen in het dagelijks leven moet volgen.

Vervolgens is weergegeven de tekst van Hsin Hsin Ming, de wellicht oudste Ch'an-tekst. Hij handeld over het vertrouwen in het bestaan. De tekst roept nogal eens de Tao-Te-King in herinnering. Nico Tydeman schreef er een inleiding bij.

In de serie Boeddhistische Begrippen behandelt prof. Cornélis het begrip Dhyāna, de tijdens de meditatie ontstane en door intensieve concentratie opgewekte bewustzijnstoestanden.

Chris Smoorenburg O.P. schrijft in de serie Zenmeesters uit het verleden, over Jōshū, de meester die nooit te oud was om te leren. Jōshū is de man wiens naam in verband staat met de kōan MU. Een verhaal over deze man is zeker de moeite waard om gelezen te worden.

NIEUWE CURSUS BOEDDHISTISCH LEERHUIS

Het Boeddhistisch Leerhuis in De Kosmos te Amsterdam begint in februari een nieuw tweede cursusjaar met als thema Inleiding tot het Mahayana-boeddhisme.

De cursus wordt gehouden op zaterdag, om de week, van 15 februari t/m 26 april 1986, van 10.00 tot 16.00 uur. In de ochtend wordt de praktijk van de meditatie beoefend. 's Middags worden inleidingen over filosofie en geschiedenis van het Mahayana-boeddhisme gehouden.

Docenten zijn prof. dr. R.C.H. Janssen, prof. dr. E. Cornélis, dr. H.F. de Wit en Nico Tydeman.

De kosten bedragen f. 150,-- voor de hele cursus. Inl.: Nico Tydeman, meditatiecentrum De Kosmos, Prins Hendrikkade 142, 1011 AT Amsterdam, tel. 020 - 267477.

•••

SAMSARA EN HET PAD VAN MEDITATIE

door Han de Wit.

De boeddhistische leer is geen filosofie, geen intellectuele benadering, maar een heel persoonlijke vorm van omgaan met onze levenservaring. De levenssituatie is voor iedereen verschillend, maar een aantal fundamentele aspecten hebben wij allen met elkaar gemeen.

In de eerste plaats hebben wij allemaal de wens om te doorzien, helder te zijn, een echte en eerlijke relatie te hebben met onszelf en onze omgeving. Wij hebben die wens omdat wij ons aan de andere kant bewust zijn van onze verwarring; er is een kant van ons leven waar we zicht missen. Verwarring en helderheid zijn voortdurend in onze levenssituatie aanwezig. Er zijn momenten waarop we onze verwarring helder zien en momenten waarop onze helderheid ons verwart. Met andere woorden, er bestaat een ambivalente situatie. Het is alsof er een onderliggende ervaringsgrond is van niet-weten, van onbekendheid met het leven en onbeheersbaarheid van onze levenservaring.

Uit deze fundamentele onzekerheid, dit niet-weten, deze verwarring, komen al zulke vragen voort als: wat is het om te leven, hoe moet ik leven, moet ik deze levensvisie aanhangen of die? Deze fundamentele vragen hebben te maken met een verbinding die we op dat moment maken met onze fundamentele verwarring: is dìt waarheid of dàt? In ons leven is er een beperkt zicht en omdat we dat ervaren, is er de wens om te verhelderen en hierdoor komt het idee van verlichting bij ons op.

Wat moeten we met ons leven aan? Al die onzekerheden, die heel indringend zijn en die alles op losse schroeven zetten, zijn juist de inspiratie voor de beoefening van de Dharma, althans zij kunnen dat zijn. Want onze gebruikelijke reactie op die verwarring is: als ik maar meer wist, zou ik de verwarring kunnen overwinnen of beheersen. We beginnen allerlei boekjes te lezen, allerlei opinies te verzamelen en te selecteren. We gaan zoeken naar de juiste opvatting, de juiste opinie. Misschien bestuderen we religieuze, wellicht boeddhistische boeken en hebben het idee dat, als we die maar goed begrijpen, we een soort houvast hebben.

Wat wij eigenlijk aan het doen zijn is het fundamentele niet-weten te overdekken met een bepaalde visie. We bouwen een bepaalde, zelfbedachte werkelijkheid op. Onze opinies geven ons een soort houvast. Ze

---

Dit artikel is een enigszins bewerkte transcriptie van de lezing die dr. H.F. de Wit heeft gehouden tijdens de Herfstbijeenkomst van de Vrienden van het Boeddhisme op 12 oktober j.l. in De Kosmos te Amsterdam Han de Wit is meditatieleraar van de Dharmadhatu in Amsterdam en een leerling van de eerw. Chögyam Trungpa, Rinpoche.

vormen een soort landkaart die ons levenspad verduidelijkt. Doordat we bepaalde ideeën hebben over ons leven, hebben we vaak het gevoel dat we weten wat we moeten doen, waarheen we gaan. Dat weten is een soort helderheid. Zo bouwen we de werkelijkheid op waarin we denken te leven. Dat is niet noodzakelijk de werkelijkheid waarin we leven.

Er zijn ook andere momenten in ons leven, momenten waarop de werkelijkheid waarin we denken te leven, haar soliditeit verliest. Wanneer ons leven heel intensief is - dat kunnen momenten van crisis zijn of van geluk -, is het alsof onze bedachte werkelijkheid even naar de achtergrond verschuift, alsof die werkelijkheid smelt en even weg is. Dan herkennen we onze zorgvuldig verzamelde en gekoesterde opvattingen als vormen van zelfbedachte werkelijkheid en daardoor als vormen van verwarring.

Op zo'n moment blijkt de toestand van fundamentele verwarring opeens een vorm van helderheid en openheid te zijn. Wij stappen dan even uit onze verbeelde werkelijkheid. Het is niet helemaal duidelijk waardoor zulke momenten ons overkomen, maar ze maken in elk geval deel uit van ons menselijk bestaan. Het zijn momenten van plotselinge openheid.

Omdat we ze niet herkennen, worden zulke momenten vaak gevolgd door paniek. We weten niet meer waar we zijn; de vertrouwde wereld zoals we dachten dat hij is, is plotseling afwezig. En voor we het beseffen, zijn we dan weer bezig de brokstukken van onze verbeelde wereld aan elkaar te lijmen en nieuwe opinies te verzamelen, betere, die steviger zijn en maken dat dit niet weer gebeurt. Onwankelbare opinies, absolute waarheid, - die zouden we willen vangen.

Zo cirkelen we als het ware rond van de ene wereld zoals we denken dat hij is naar de andere wereld zoals we denken dat hij is, van de ene ondertitelde levenservaring naar de andere ondertitelde levenservaring. Met ondertiteling bedoel ik ons mentale commentaar. Wij zijn niet alleen bezig iets te doen, maar er is voortdurend een zeker commentaar bij, een uitleg van wat we aan het doen zijn. Bij kinderen zie je dat heel sterk. Zij verbaliseren vaak nog hardop: "Nu neem ik een glas, nu neem ik een slokje, nu zet ik het weer neer. Wat zal ik nu gaan doen....." Het commentaar heeft de functie van het creëren van 'weten wat we aan het doen zijn'. We hebben het gevoel dat we het commentaar nodig hebben en dat het commentaar eigenlijk de continuïteit aan ons leven geeft en een gevoel van identiteit.

Zonder dat commentaar wordt het allemaal wel erg vaag. Van het ene commentaar stappen we in het andere. We stapelen commentaar op commentaar. De commentaren, die de vorm van gedachten hebben, worden geboren en gaan dood. Soms zijn er momenten van openheid of

het herkennen van het fundamentele niet-weten. Dan gaan wij weer gauw verder met het opbouwen van een nieuw samenhangend, lopend commentaar op wat we doen.

Die cirkelgang wordt wel saṁsāra genoemd. Saṁsāra is de wereld waarin we **denken** te leven. Die verandert steeds.

Gelukkig zijn.

Het tweede aspect in onze levenservaring, dat we met elkaar delen, is onze wens om gelukkig te zijn en de wens dat ook anderen gelukkig zijn. Ook dit is een heel intrigerende zaak. Waarom hebben wij die wens? In de boeddhistische traditie wordt gezegd: omdat wij fundamenteel warmte voelen voor onszelf en voor anderen: zorg, liefde. Fundamenteel is dat gevoel in ons aanwezig.

Wat gebeurt er met die fundamentele warmte als die 'gaat spelen' in de werkelijkheid zoals we denken dat zij is, - in ons leven zoals we denken dat het is? In de context van samsara neemt die warmte heel eigenaardige vormen aan. "Love has strange ways," zoals de Engelsen zeggen. In de bedachte werkelijkheid gaat onze zorg voor ons geluk de vorm aannemen die inhoudt dat we gaan denken: wat zou de ideale situatie zijn die mij gelukkig zou maken? Wat zou de vervulling van menselijk geluk zijn voor de andere mensen? We bedenken dus een nieuw idee en dan gaan we met dat idee aan de slag. We gaan dat idee najagen.

Daardoor neemt die fundamentele warmte de kleur aan van een soort passie of gehechtheid, gedrevenheid, om bepaalde zaken binnen ons leven te halen en andere af te stoten. Het zijn vormen van begeerte. In oude boeddhistische teksten wordt gezegd: begeerte is de oorzaak van ons leed. Het gaat om het feit dat we proberen in ons leven datgene naar ons toe te halen waarvan we denken dat het de vervulling van ons geluk is. Het ontstaat doordat we zorg voor onzelf hebben, maar het neemt als het ware een draai waardoor het zich manifesteert als patronen van passie.

Aan de andere kant is die fundamentele warmte voor onszelf, wanneer die functioneert in de context van samsara, ook tegelijk iets dat zich in de vorm van patronen van agressie gaat manifesteren. We willen immers alles vermijden wat ons pijn doet.

Daardoor, uit liefde voor onszelf en onze medemens, krijg je de paradoxale situatie dat we onszelf beginnen te manipuleren, te kapittelen ook. Wij doen soms dingen die helemaal niet goed voor ons zijn en daar geven we commentaar op. We beginnen onszelf dan te straffen, allerlei vormen van agressie op onszelf toe te passen, omdat we - fundamenteel

gezien - zorg voor onszelf hebben. Maar als deze zorg zich verbindt met de wereld, met ons leven zoals we denken dat het is of met onszelf zoals we denken dat we zijn, dan begint onze zorg vormen van passie en agressie aan te nemen.

Fundamenteel bedoelen we dan geen kwaad. Wij hebben geen kwaad in de zin. En toch creëren we een voortdurende strijd met als gevolg allerlei emoties ten opzichte van de wereld waarin we denken te leven en ten opzichte van onszelf zoals we denken dat we zijn: apathie, wrok, depressie, nihilisme, hoop, vrees, jaloezie. Al die elementen beginnen te functioneren. Zij stofferen als het ware onze wereld: samsara.

Het pad van meditatie.

De wereld zoals wij denken dat hij is wordt, heel concreet geformuleerd, gevormd door onze gedachten. Hij ìs die ondertiteling, onze uitgesproken of onuitgesproken gedachten en hun emotionele kleur. Concreet is dàt wat samsara maakt en gaande houdt. Soms is de ondertiteling, het voortdurend lopende commentaar, even afwezig, Er is dan een gat, dat wij ervaren als fundamentele verwarring - even niet-weten - of als fundamentele openheid. Het hangt ervan af of we met inzicht of zonder inzicht samsara loslaten.

Op de momenten waarop de wereld zoals we denken dat hij is, even afwezig is, kunnen we vaak niet eens meer vinden waarmee we zo intensief gepreoccupeerd waren.
We zouden niet eens meer weten waar we zouden moeten zoeken om onze conventionele benadering weer op te pikken. Op zo'n moment bestaat er alleen maar *dit* en *nu*. Geen toekomst, geen hoop, geen vrees daardoor, geen verleden, geen wrok, geen heimwee. Het allemaal even afwezig. Dan realiseren we ons een beetje dat de wereld waarin we denken te leven, verzonnen is.

Wat er dan gebeurt, is vaak een onmiddellijk weer vastgrijpen: "Ja, dìt is het! Hier gaat het om! Dit moet ik onthouden, want dit is fundamenteel." En voor we het weten, zijn we terug in de wereld waarin we denken te leven en maken we van die momenten van openheid een soort monument, een gedenkteken. De openheid wordt daardoor opnieuw een object voor onze passie. Zij versterkt daardoor onze passie. We maken een soort supersamsara, gebaseerd op momenten van openheid: "Ah, daar moet ik naartoe werken. Dàt is waarmee, fundamenteel gezien, menselijk geluk te maken heeft."

Deze houding is natuurlijk uiterst problematisch. Zij maakt ons in feite tot slaaf van onze gedenktekens. Een belangrijk leraar van de Kagyu-traditie in de negentiende eeuw heeft gezegd: "Als men de

werkelijke staat van gedachten niet herkent, het werkelijke wezen van het mentale commentaar niet herkent, dan is zelfs de staat zonder gedachten een staat van verwarring.'' Hij doelde op het feit dat wij onze momenten van openheid vaak niet herkennen en er daardoor een ombouw omheen maken. Dat is precies het probleem dat door de discipline van meditatie wordt benaderd.

Meditatie is het hart van de boeddhistische traditie. Zonder meditatie is er geen werkelijk spiritueel pad. In de beoefening van meditatie werken we juist met onze gedachten..

We gaan zitten, al of niet met gekruiste benen, en we werken met een bepaalde meditatietechniek die erop is gericht ons bewust te maken van ons lopend commentaar, onze voortdurende ondertiteling, en ons daarmee bewust te maken van onze zelfgeconstrueerde wereld, de wereld waarin we denken te leven.

Dit proces is geen kwestie van een paar weken, maar heel langdurig omdat we het opbouwen van de wereld van samsara, het samsarisch perspectief, ook niet in één dag hebben gedaan. Jarenlang hebben we daaraan gebouwd, nieuwe gebouwtjes neergezet, naast de monumenten torentjes, huizen en kastelen, paleizen en krotjes, - een hele stad: de begrippen waarmee we werken.

Het meditatieproces is niet altijd gemakkelijk. Het is een geleidelijk, maar heel fundamenteel proces waarbij de sangha en ervaren studenten die vertrouwd zijn met het proces heel behulpzaam kunnen zijn. Het is niet altijd goed om het meditatieproces als privé-onderneming op te vatten, omdat juist daarin blinde vlekken zitten die we moeilijk kunnen waarnemen.

In de eerste fase van de meditatie hebben we vooral te maken met het voortdurende commentaar, het conceptuele bezig zijn, waaraan een enorme obsessionele kant zit. Wij kunnen de patronen van onze geest meestal niet zien omdat we meestal ìn die patronen zitten. Als je droomt, is het heel moeilijk om te zien dat je droomt. Als je leeft in de zelfbedachte werkelijkheid is het heel moeilijk te zien, hoe zelfbedacht hij is.

De momenten van openheid zijn eigenlijk momenten waarop we even zicht hebben op hoe we over onszelf en het leven denken en hoe dat van invloed is op de vorm van ons leven.

In de eerste fase is het essentiële punt dat we, in plaats van commentaar op commentaar te stapelen - gedachte op gedachte -, terug gaan naar de adem, terug naar wat ook het meditatie-object mag zijn. Bij dat teruggaan merken wij dat we denken, - en daardoor is er ruimte om terug te gaan naar de adem. We beoefenen een discipline die erop is gericht onze gedachten niet langer vast te houden; en dat is heel wat an-

ders dan gedachten onderdrukken. Het zijn niet onze gedachten die het probleem uitmaken, - onze fixatie aan de gedachten is het probleem. Door de fixatie is er een overgang van 'gedachten zien' naar 'in gedachten zijn', een overgang naar verloren raken in je gedachten. Dat is de gebeurtenis waarmee je werkt door te mediteren. Het gaat om het creëren van ruimte waarin we de fixatie aan onze gedachten wat kunnen loslaten. Daardoor ontstaat openheid die tegelijk een vorm is van - intellectueel gezien - niet-weten, en die aan de andere kant helderheid heeft omdat we onze gedachten en onze mentale patronen heel scherp kunnen zien.

Die helderheid wordt in het boeddhisme wel prajña genoemd. Dat heldere zicht geeft ons een perspectief op de dingen zoals ze zijn. Dat laat ons ook stukje bij beetje de werkelijke aard van onze gedachten herkennen. Na de eerste fase van het proces van meditatie is er een fase waarin onze natuurlijke intelligentie, onze natuurlijke wakkerheid, de patronen van onze geest en van ons leven begint te zien. De ontwikkeling van dat perspectief is het boeddhistische pad.

Door de ontwikkeling van een volkomen helder perspectief op samsara realiseren wij nirvana.
Met andere woorden, nirvana is niets anders dan het helder zien van samsara. De kwestie is niet (zoals vaak wordt gedacht omdat we zo dualistisch denken): "Hier heb je samsara, hoe kom ik eruit, hoe ga ik naar nirvana?" Nee, de kwestie is: "Hier is samsara, hoe kom ik erin? Hoe kan ik er zo helder en concreet contact mee maken dat ik precies zie hoe het werkt?" Die activiteit zelf is een vorm van helderheid. En nirvana is een ander woord voor Verlichting.

•••

Symbool van Dharmadhatu.

BOEDDHISTISCHE UNIE VAN EUROPA CONFEREERDE IN HAMBURG

De jaarlijkse conferentie van de Boeddhistische Unie van Europa is gehouden van 6 tot 9 september te Hamburg. De vertegenwoordigers der aangesloten landen waren te gast bij het 'Tibetisches Zentrum'. Twaalf afgevaardigden waren aanwezig; voor de eerste maal was ook Spanje vertegenwoordigd.

Opnieuw hebben drie groeperingen het lidmaatschap van de B.U.E. verkregen: 'Arya Maitreya Mandala' te Boedapest, Hongarije, de 'British Shingon Buddhist Association' te East Dereham, Engeland, en de 'Arya Maitreya Mandala' te Ueberlingen, West-Duitsland.

Nogmaals is artikel 4 van de Statuten gewijzigd (het artikel betreffende voorwaarden van toelating): weer zijn de mogelijkheden verruimd. Op grond van de overweging dat een boeddhistische federatie allereerst een federatie dient te zijn van religieuze gemeenschappen en niet van nationaliteiten, is nu de clausule opgenomen dat **elke** boeddhistische groepering die deze naam waardig is en een redelijk aantal aanhangers telt, een verzoek om toelating kan indienen. De Unie telt nu 22 leden.

De 'Courrier' zal tweemaal 's jaars blijven verschijnen. Hij heeft het afgelopen jaar een nieuw jasje gekregen. Het is nu een echt tijdschrift, zowel naar uiterlijk als naar inhoud: er zijn algemene artikelen over boeddhisme in opgenomen. De bijdragen worden gepubliceerd in de taal van de auteur van de kopij. De eis dat elk bericht of artikel in de drie talen moet worden uitgebracht, is hiermee komen te vervallen.

Het eerstvolgende Congres zal vermoedelijk in 1988 worden gehouden. Er is hiertoe een uitnodiging ontvangen van de Unesco bij monde van dr. Ananda W.P. Gurugé uit Sri Lanka, die is gedetacheerd in Parijs als 'Chief of Unit for Cooperation with Unicef and WFP'. Het is derhalve aan te nemen dat het Congres in Parijs zal worden gehouden.

Onlangs heeft het Europese Parlement een 'Verklaring op de Eliminatie van Alle Vormen van Intolerantie en Discriminatie op grond van Religie en Geloof' aanvaard. Gerald du Pré uit Engeland (vertegenwoordiger van de 'Scientific Buddhist Association') legde ons een door hem opgestelde brief voor met adhesiebetuiging onzerzijds, benevens een korte samenvatting van het boeddhistische standpunt in dezen, -te adresseren aan het Europese Parlement en aan de 'Human Rights Commission of Unesco'. Hiertoe is besloten.

Tijdens onze aanwezigheid in Hamburg werd met passend ceremonieel en in tegenwoordigheid van meer dan honderd aanhangers van het boeddhisme uit alle delen van Duitsland de Duitse 'Buddhistische Reli-

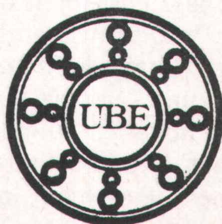
gion Gemeinschaft' opgericht. Het verschil met de 'Deutsche Buddhistische Union' is dat de Gemeinschaft geen vereniging is en dat geen groeperingen, maar individuele personen hierbij zijn aangesloten. Dit waren voorwaarden om in Duitsland als officieel erkende kerkelijke gemeente te worden ingeschreven. Van de ongeveer 20.000 Duitse boeddhisten waren er op dit ogenblik al 7000 aangesloten. Bovendien telt West-Duitsland ongeveer 35.000 oriëntaalse boeddhisten, van wie 16.000 Vietnamezen, onder wie 12.000 vluchtelingen. De 'Deutsche Buddhistische Union' herdacht dit jaar haar 20-jarig bestaan.

Nog een enkel woord over het boeddhisme in Hongarije, waarvan de AMM nu het lidmaatschap van de BUE heeft verkregen. Dr. Gottmann, in de AMM de opvolger van Lama Govinda, heeft een bezoek aan Hongarije gebracht. In het land zijn ongeveer 500 praktizerende boeddhisten. Men tendeert er naar het Mahayana. Er is een Centrum even buiten Boedapest. Ook is er tevens een boeddhistisch seminarium. Men wijdt zich vol ijver aan tekstvertaling.

Dr. Gottmann heeft ook gehoor gegeven aan een uitnodiging, gericht aan de BUE, om een bezoek te brengen aan het Ganadantekchenling-klooster in Ulan Bator, Mongolië. Van de 720 kloosters in Mongolië is alleen dit ene nog in gebruik. Het is een Gelugpa instituut. Er zijn 130 monniken. Men kent er ook een tulku-traditie. In Ulan Bator zijn drie musea met unieke Mongools-boeddhistische kunst.

De BUE ontving eveneens een invitatie voor een World Peace congres, te houden in Laos. Deze uitnodiging is gedaan van regeringszijde. Als BUE wil men er niet op ingaan omdat er wellicht politieke implicaties kunnen zijn. Sommigen waren niettemin van mening dat internationale belangstelling en aanmoediging ter plaatse wel eens een kwestie van overleving kan zijn. Wie als privé-persoon geïnteresseerd is kan zich melden.

T. K.- Sch.

(Het vignet van de BUE, in het Frans Union Bouddhique d' Europe)

PLAN VOOR THERAVADA-KLOOSTER IN ZUID-EUROPA

Nyānaṣanta van de Island Hermitage in Sri Lanka heeft een oproep gedaan aan boeddhisten in Europa om te komen tot de oprichting van een 'South European Hermitage' (SEH). In Europa treedt dr. Jesse Lyon, algemeen secretaris van de Oostenrijkse Boeddhistische Religieuze Gemeenschap, op als contactpersoon.

De bedoeling is om in Zuid-Europa een voor dit doel geschikte plek te vinden. Voor het zuiden is gekozen omdat de bouw en exploitatie van een klooster in een gebied met een subtropisch klimaat goedkoper zullen zijn dan in noordelijker streken.

In Europa kan, anders dan in traditioneel boeddhistische landen, de zorg voor het levensonderhoud van de monniken niet worden overgelaten aan de omwonende bevolking. Daarom zal zoveel mogelijk door eigen land- en tuinbouw en ambachtelijke werkzaamheden moeten worden getracht, in het levensonderhoud van de 'Eurosangha' te voorzien. In de aanloopperiode zullen giften echter onontbeerlijk zijn.

De sangha zal zoveel mogelijk de orderegels van de Vinaya in acht nemen. Aanpassingen aan Europese omstandigheden (klimaat, levensonderhoud) zijn echter onvermijdelijk. Leken zullen als min of meer vast "bestanddeel" in de SEH kunnen worden geïntegreerd.

Op korte termijn wordt gevraagd om suggesties en financiële middelen om de oprichting van een Europese sangha naderbij te brengen.

Het contactadres is: Dr. Jesse Lyon, Gen. Sekr. der ÖBR, Fleischmarkt 16, A-1010 Wenen, Oostenrijk.

• • •

DALAI LAMA BEZOEKT NEDERLAND

De Dalai Lama brengt van 14 tot 21 mei a.s. een bezoek aan Nederland. Hij zal enkele lezingen houden voor een breed publiek. Voorts worden er twee bijeenkomsten gehouden waar Z.H. de Dalai Lama meer specifiek boeddhistisch onderricht zal geven.

In de Stichting Ontmoeting met Tibetaanse Cultuur, die het bezoek organiseert, nemen o.m. deel het Tibetan Affairs Coördinating Office, de Stichting Hulp aan Tibetanen, het Maitreya Instituut en de leden van de Tibetaanse gemeenschap in Nederland.

Het secretariaat is gevestigd: De Beaufortlaan 12, 3768 MJ Soest, tel. 02155 - 16841.

• • •

Chögyam Trungpa

De boeddhistische geleerde en meditatie-meester Chögyam Trungpa, Rinpoche zal eind 1985 naar Europa komen. Op 2 januari 1986 zal hij een bezoek brengen aan zijn belangrijkste meditatie- en studie-centrum in Nederland, de Dharmadhatu van Amsterdam, en daar een dharma-lezing geven.

De Vajracarya Chögyam Trungpa, Rinpoche is één van de invloedrijkste dharma-leraren in het Westen doordat hij er bij uitstek in is geslaagd om de concrete beoefening van de universele boeddhistische traditie toegankelijk en inzichtelijk te maken voor mensen uit onze cultuur.

Voor gedetailleerde informatie over zijn bezoek aan Europa kan men zich wenden tot:

Dharmadhatu Amsterdam, 1e Jacob van Campenstraat 4, 1072 BE Amsterdam, tel. (020) 794753 / 120076.

Dharma Studiegroep Groningen, Akkerstraat 18, 9717 KJ Groningen, tel. (050) 711927.

Dharma Studiegroep Utrecht, Gruttersdijk 52bis, 3514 BJ Utrecht, tel. (030) 316996.

Dharma Studiegroep Leiden, Hofdijck 13, 2341 NA Oegstgeest, tel. (071) 177446.

Dharma Studiegroep Delden/Zutphen, Kievietstraat 10, 7491 CM Delden, tel. (05407) 1081, en Kolenstraat 11, 7201 HR Zutphen, tel. (05750) 17323.

Retraitecentrum Hantum, Heereweg 15, 9147 BP Hantum (Friesland), tel. (05190) 7370.

Dharmadhatu

Dharmadhatu Amsterdam heeft vaste meditatietijden, namelijk maandag - vrijdag 17.30 - 19.00 uur, woensdag 17.30 - 20.00 uur, zondag 9.00 - 12.00 uur. Meditatie-instructie: woensdag 20.00 - 21.00 uur.

Het meditatiecentrum is gevestigd in een tweehonderd jaar oude boerderij te midden van hoge woonhuizen aan de 1e Jacob van Campenstraat 4 in Amsterdam. Het pand moest grootscheeps worden opgeknapt. De kosten zullen zeker 40.000 gulden bedragen. Donaties zijn welkom op postgiro nr. 24.33.405 t.n.v. Dharmadhatu, Amsterdam.

Hantum

Het Retraitecentrum Hantum is dit jaar onder beheer gekomen van Vjaradhatu, de organisatie van de Vajracarya Chögyam Trungpa, Rinpoche. Sinds 1977 stond het onder leiding van Lama Gawang,de vertegenwoordiger van Z.H. Gyalwang Karmapa, hoofd van de Kagyupaschool van het Tibetaanse boeddhisme.

Het centrum is gelegen in het weidelandschap in de buurt van het dorpje Hantum, ten noorden van Dokkum. Op het terrein van ongeveer een hectare staat een boerderij met onder meer twee meditatieruimten en twee aparte meditatiecabines. Het verblijf in het centrum kost f. 18,50 per nacht. Adres en tel.: zie boven.

Maitreya Instituut

De vaste geestelijke leider van het Maitreya Instituut, Geshe Konchog Lhundup, zijn vertalers en de organisatoren brengen de komende maanden een bezoek aan India. Daarom zijn er geen programma's voor december t/m februari. Inl.: Raadhuisdijk 9, 6627 AC Maasbommel. Tel. 08876 - 2188.

Reis naar Nepal

Het Maitreya Instituut organiseert een studiereis van negentien dagen naar Nepal van 23 maart tot 10 april 1986 o.l.v. de Nederlandse Melanie Stallen, die ruim vier jaar in Nepal heeft gewoond en vloeiend Nepali spreekt. Het doel van deze reis is een ontmoeting tot stand te brengen met het levende boeddhisme in Nepal.

Het reisprogramma omvat een verblijf van negen dagen in de Kathmandu-vallei en een trektocht door de bergen ten noorden van Kathmandu. In de Kathmandu-vallei zullen bezoeken worden gebracht aan boeddhistische monumenten, boeddhistische pelgrimsoorden en het Kopan-klooster dat achter de Grote Stoepa van Bodhnath ligt. De trektocht van negen dagen voert door een gebied waar voornamelijk boeddhistische bergvolken wonen.

In tegenstelling tot de gewone toeristische reizen naar Nepal is er ook gelegenheid om lezingen en meditaties te volgen van Lama's en oudere studenten en contacten te leggen met de plaatselijke bevolking via Melanie Stallen.

Het is mogelijk de reis met een week te verlengen als de meerderheid van de deelnemers dat wenst, zodat de reis 26 dagen zou kunnen

duren. De reis kan daarna ook op eigen gelegenheid worden uitgebreid met een bezoek aan Tibet of India.

Het maximum aantal deelnemers is vijftien personen. De kosten inclusief vliegreizen, accomodatie, trekkosten, alles, uitgezonderd de maaltijden in Kathmandu, waar een grote keuze aan restaurants bestaat, bedraagt f. 4190,-- voor de 19-daagse reis. Een 26-daagse reis, met extra vlucht en bezoek aan Pokhara en Lumbini, wordt f. 4800,--.

Nadere informatie: Melanie Stallen, tel. 074 - 775563, tussen 18.00 en 22.00 uur.

Tiltenberg

In het meditatiecentrum De Tiltenberg in Vogelenzang wordt volgend jaar een aantal sesshins gehouden, intensieve trainingen in de stijl van zen, uitsluitend voor degenen die hiermee vertrouwd zijn. Weekends ter voorbereiding van deze trainingen worden gehouden op 21 - 23 februari, 18 -20 april en 6 - 8 juni. Een weekend ter kennismaking met deze vorm van meditatie wordt gehouden op 7 - 9 maart.

De sesshins zijn: 17 - 21 januari en 22 - 26 januari o.l.v. dr. H.M. Enomiya-Lasalle s.j., 27 juni-1 juli en 2 - 6 juli o.l.v. Genpō Merzel Sensei, en 8 - 12 augustus en 13 - 17 augustus o.l.v. Ama Samy Rōshi. Inlichtingen: M.E. Maréchal, de Tiltenberg, Zilkerduinweg 375, 2114 AM Vogelenzang, tel. 02520 - 17044.

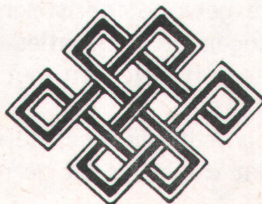
Theresiahoeve

Elke eerste zaterdag van de maand is er een zit-werkdag op de Theresiahoeve in Langenboom. Begeleiding: Judith Bossert en Arie van Lier. De data: 4 januari, 1 februari, 1 maart, 5 april en 3 mei.

Van 30 mei t/m 19 juni wordt er een zentraining gehouden onder leiding van Prabhāsadharma Rōshi.

Inl.: Theresiahoeve, Dominicanenstraat 24, 5453 JN Langenboom (NB), tel. 08863 - 1277.

•••

WIEROOK
UIT INDIA

Namaste (Marianne Winnubst) in Leersum importeert Auroshikha-wierook uit India in de vorm van stokjes, tegeltjes en in reukzakjes.

"De wierook wordt geproduceerd in Auroville, een internationale leefgemeenschap in Zuid India, volgens eeuwenoud ambacht. Door het kneden van sandalhoutpoeder en houtskoolpoeder en een speciale boomschors met water wordt een pasta samengesteld.

"De pasta wordt vervolgens met de hand gerold om een bamboe-stokje. Daarna wordt elk stokje gedoopt in een mengsel van etherische oliën uit bloemen, vruchten en kruiden of wortel- en houtsoorten."

Adres: Middelweg 61 - 63, 3956 TK Leersum, tel. 03434 - 54967.

De Boeddha-figuur op het omslag van Saddharma stelt Amida voor, de Boeddha van het Oneindige licht, gezeten in de handhouding van meditatie. Het achttiende-eeuwse Japanse beeld bevindt zich in het Rijksmuseum voor Volkenkunde in Leiden.
Fotografe: Else Madelon Hooykaas.

